

ליל שבת קודש פרשת תולדות ה'תשס"א

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י' המדבר מעבודת התפילה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות בתורה זו של רביז"ל) צריכין להודיע גדולתו יתברך לכולם עד שגם העכו"ם יכירו גדולתו יתברך, וזה נעשה על ידי עבודת התפילה, כשמעלין את התפילה מהר ושדה לבחינת בית, על ידי זה מתגלה מלכותו יתברך גם לעכו"ם, שיהיה להם גם בן השנה באלקותו יתברך שמו, וזה אי אפשר להעשות כי אם על ידי צדיקי הדור, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ב"ב קט"ז.) מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, כי עיקר התפילה אינם יודעים כי אם צדיקי הדור, כי יש בעלי גאווה שאינם רוצים שילכו לצדיקים, ואומרים שהם בעצמם יכולים להתפלל, ומונעים גם אחרים כשיש להם צער או חולה לילך לצדיקים, עליהם נאמר (בראשית כ') השב את אשת האיש וגו', כי זה הבעל גאווה מכונה בשם אבימלך, אבי לשון רצון, כי הוא רוצה לימלך, והיינו אבימלך, כי באמת צדיק מושל בתפילתו, כמו שכתוב (שמואל ב' כ"ג) צדיק מושל וגו', והוא מתגאה בעצמו שיכול להתפלל ויש לו ממשלה, ועל כן מכונה בשם אבימלך, כי הוא רוצה לימלך, ואומר אנא אמלך, וזה פירוש, השב אשת האיש, א'ש'ת' ראשי תיבות א'דני ש'פתי ת'פתח, זה בחינת התפילה, דהיינו השב "אשת", בחינת התפילה, להצדיק וכו', וזה ה'ש'ב' ראשי תיבות ה'ר ש'דה ב'ית, זה רמז שתפילת הצדיק היא בשלימות, שמעלה אותה מבחינת הר ושדה לבחינת בית, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר שלימות התפילה הוא שירגיל האדם את עצמו לדבר כל כך אל הקדוש ברוך הוא, עד שיהיה אצלו בבחינת בית, כאילו יושב בקביעות בתוכה, והקדוש ברוך הוא עומד על ידו, ושומע כל דיבור של התפילה, כי מצינו שהבית נקרא תפילה, וכמו שכתוב (ישעיה נ"ה) כי ביתי בית תפילה, והבית הזה צריך להיות תמיד מקושר אל האדם, עד שבכל מקום שהולך ידבר אל הקדוש ברוך הוא, וכעין שנאמר על שמואל הנביא (ברכות י:) כל מקום שהלך ביתו עמו, וזהו עיקר הדביקות, כי עיקר הדביקות וההתחברות אל הקדוש ברוך הוא, הוא על ידי תפילה,

ומשם אישתמודעין ליה (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ד), והאדם צריך להרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ולבקש אותו על כל פרט ופרט של החיים, עד שכל עניני הבית יוכלו בתוך תפלתו, שיבקש את הקדוש ברוך הוא על כל פרט ופרט ממש, על שלום בית, על בריאות האשה והילדים, על הפרנסה וכו' וכו', על כל דבר בפרטי פרטיות, כל אחד כפי הצטרכותו, וזהו ענין עליית התפילה מבחינת הר ושרה לבחינת בית, כי פעם היה עיקר עבודת הצדיקים כמו האבות והנביאים בבחינת הר ושרה, שהוצרכו ללכת חוץ מן היישוב, ולבלות ימיהם ושנותיהם בהרים ובשדות להתבודד עמו יתברך, ולדבק עצמם משם אליו יתברך, אבל לא כל אחד ואחד יכול ללכת בדרך כזו, כי מוכרח להיות בתוך היישוב בין בני אדם, ולהנהיג בית עם אשה וילדים, ובפרט עכו"ם ואומות העולם, בוודאי אין להם השגה בכל זה, ואיך אפשר לגלות להם ענין התפילה, ולקרב אותם אל גילוי אלקותו יתברך, ולכן עיקר השלימות הוא להעלות את התפילה מבחינת הר ושרה לבחינת בית, היינו אחר שכבר זכה האדם להתבודד בהרים וגבעות, ולצאת לשרה להתבודד עמו יתברך, יכניס את התפילה לתוך הבית, ויגלה לכל אחד ואחד אך שגם בתוך ביתו יכול להתפלל אליו יתברך, ולבקש אותו יתברך על כל הדברים שצריכים בתוך הבית, ודבר זה אפילו גוים ואומות העולם יכולים להבין, כי מי אין לו איזה צרה בבית, ומי לא צריך רפואות וישועות בתוך הבית? ומיד שמגלים לכל אחד ואחד שיכולים להתפלל אליו יתברך בתוך הבית, ולהתפלל על כל עניני הבית, אזי מלכותו יתברך מתגלה לעיני כולם, ומכירים שיש אלקים יחידי שולט ומושל בכל.

וזהו מה שמבואר בדברי רביז"ל שאשה היא מכונה בשם תפילה, בבחינת (בראשית כ') השב אשת האיש, אש"ת ראשי תיבות א'דני ש'פתי ת'פתח, כי ביותר צריכין תפילה על כל הענינים המקשורים אל האשה, היינו שיזכה למצוא זיווג הגון, ויהיה לו שלום בית אמיתי, ויהיה זווגו בכשרות וכו', כי ענין התפילה והזיווג הם אחד, כי עיקר ההתחברות וההזדווגות להקדוש ברוך הוא על ידי תפילה, ולפי הזווג שגורם למעלה בתפלתו, כן זוכה לזווגו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ט'), ועל זה אמר אבא בנימין (ברכות ה:): כל ימי הייתי מצטער על תפילתי שתהא סמוך למיטתי, היינו שלא יהיה הפרש אצלו בין תפילה לזווג (עי' שיחות הר"ן סי' רפ"ג), וכל מה שאדם זוכה לעבודת התפילה באמת, כן זוכה לשלום בית אמיתי, אשרי לו.

והנה עיקר עבודת תפילות מתגלה לנו רק על ידי הצדיקים אמיתיים שבדור, שכבר מסרו נפשם ימים ושנים בהתבודדותם אליו יתברך, ויצאו בהרים וגבעות, ביערים

ובשדות והתפללו אליו יתברך, עד שנכללו לגמרי בו יתברך, והם יושבים בקביעות בתוך התפילה כמו אדם יושב בתוך הבית, והם מתפללים ומבקשים אותו יתברך על כל פרט ופרט מפרטי הבית, ולכן כל מה שמתקרבים אליהם ומקבלים את לימודם הטוב, זוכים לעסוק בעבודת התפילה באמת, אבל יש בעלי גאווה שמונעים בני אדם לבא אל הצדיקי אמת שבדור, והם אומרים שגם הם יודעים להתפלל, כי נדמה להם שהתפילה היא עבודה פשוטה, ואין להם מושג בבחינת "בית" הנ"ל, וחושבים שמחמת שהתענו וסיגפו את עצמם, הם מושלים בתפלתם, ובאמת כל התעניות שלהם הוא כמו שק מלא חורים, וכשמריקים את השק, נשארו בו החורים (כמבואר בתורה זו של רביז"ל), ואם התבוננו בעצמן היו רואים אחר כל התעניות, עדיין נשאר אצלם כל תאוותם קשורים בשקם, ובעלי גאווה אלו מכונים בשם "אבימלך", כי רוצים למלוך ולשלוט על בני אדם, ונדמה להם שמגיע להם הכבוד מחמת תפילתם, ובינתיים אינם יודעים מאמתת עבודת התפילה כלל, כי רק הצדיקים אמיתיים שזכו לעסוק בתפילה באמת במסירת נפש, וביטלו עצמו לגמרי בתוך בית התפילה, הם יודעים את דרכי התפילה, ואיך ללמד לבני אדם להתפלל לפניו יתברך, אבל מיד שיש לאדם ישות וגסות, ונדמה לו שיודע לפעול הכל בתפלתו, הוא בטעות גדול, ואסור ליתן לו ממשלה ושליטה כלל.

והנה זה ברור שבוודאי עבודת התפילה מסור לכל אחד ואחד, וכל אחד יכול להגיע אל שלימות גדולה בעבודת התפילה, אבל מוכרחים לבא אל הצדיק לקבל ממנו לימוד זאת, שהצדיק יחזק ויאמץ אותו לעסוק בתפילה באמת, ולא יחלוש דעתו מפני שום דבר, אפילו כשעוברים ימים ושנים ואינו רואה מה שפועל בתפילתו, לא יפסיק מלהתפלל, כי עבודת התפילה הוא ענין מלחמה עם הרב (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב'), בבחינת (תהלים קמ"ט) וחרב פיפיות בידם, וצריכין ללמוד היטיב איך ללחום עם הרב, שלא יטה לימין או לשמאל, רק יהיה קולע אל השערה ולא יחטא, וכדרך שני בני אדם שנלחמים עם הרב, שצריכין לדעת איך לכוון חרבם אל האמצע ולא יטו, ומבואר בדברי מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות נחלות הלכה ד') שימין ושמאל הם שני חלקי התפילה המוזכרים בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב'), שהם שבחו של מקום ושאלת צרכיו, כי כל תפילה צריך להיות כלול משניהם, מצד אחד יברך ויהלל לשמו יתברך על כל החסדים ורחמים שגמל עמו עד היום, ומצד שני יבקש ויתחנן להבא, שיעזור לו הקדוש ברוך הוא בכל מה שהוא צריך, והתפילה צריך להיות תמיד כלול משניהם, כי אחד מחזק את השני, מחמת שמשבח את הקדוש ברוך הוא שעזר לו עד עכשיו, זה נותן לו כח לבקש להבא, כי כמו שעזר לי עד עכשיו בוודאי יעזור לי להבא, וכל מה שרואה שהקדוש ברוך הוא עוזר לו, כמו כן מרבה

להודות אליו יתברך על הכל, ולכן שניהם מקושרים ביחד, ואזי החרב נקרא חרב פיפיות, שיש לה שני פיות, שבחו של מקום ושאלת צרכיו, ואז קולע אל השערה, ולוחם בדרך הממוצע, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, ומצליח בתפלתו, ודרך זה צריכין לקבל מהצדיק האמת, שמחזק את האדם להתפלל אליו יתברך בכל מיני מצבים, ואף פעם לא יחלש דעתו או יתרשל ידו מהתפילה, רק תמיד יזכיר עצמו מחסדי המקום, וימשיך להתפלל להבא, ולכן מוכרחים לבא אל הצדיק האמת לקבל ממנו לימוד זאת, ואשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיק אמת המגלה את עבודת התפילה בעולם, כי אז יזכה גם הוא להכלל בתוך בית התפילה, ולהתענג על נועם זיוו השכינה בזה ובבא לנצח אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי גם בפרשת השבוע מצינו שהיה ליצחק אבינו עסק עם אבימלך, כמו שהיה לאברהם אבינו, וכמו שכתוב (בראשית כ"ו) וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא כי ירא לאמר אשתי פן יהרגני וגו', שהוצרך יצחק אבינו להסתיר ולהחבאות עבודת התפילה שלו מלפני אבימלך, שהיה הבעל גאווה, שנדמה לו שהוא יודע את דרך התפילה באמת, ויכול לפעול פעולות כרצונו, אבל יצחק אבינו ידע היטיב שהוא רק בעל גאווה, ואינו יודע בין ימינו לשמאלו בעבודת התפילה, כי אינו יודע איך ללחום עם החרב ושלא יטה לימין או לשמאל, ואין לו מושג בתפילה שהיא בבחינת בית ואשה, שזו היתה עבודת יצחק ורבקה, וכמו שכתוב בתחילת הפרשה (בראשית כ"ה) ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו וגו', זה עומד בזוית זו ומתפלל זו עומדת בזוית זו ומתפללת כמו שפירש"י, ולכן הוצרך לכסות עבודת התפילה שלו, ולומר אחותי היא, בחינת חכמה בעלמא, וכמו שכתוב (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את, וכמו שעשה אברהם אביו כשלקחו את שרה לבית אבימלך, שהיא האשה יראת ה', שעוסקת בעבודת התפילה, והוצרך אבימלך להשיבה ולהודות על האמת, וכמו שכתוב (בראשית כ') השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחיה וגו', ויתפלל בעדך דייקא, כי רק הוא יודע את דרך התפילה, וכך היה כאן עם יצחק, שהוצרך מקודם לכסות ולהסתיר עבודתו, ויאמר אחותי היא, אבל אחר כך כתיב, ויהי כי ארכו לו שם הימים וישקף אבימלך בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו, וכבר שואלים המפרשים איך שייך דבר זה שאבימלך יראה הצנע לכתו של יצחק עם רבקה אשתו? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי ויהי כי ארכו לו שם הימים, היינו שזכה יצחק אבינו להאריך ימיו בקדושה וטהרה ולשלוט בעבודת התפילה ולפעול פעולות כרצונו, אזי וישקף אבימלך בעד החלון, חלון מרמז על ענין התפילה, וכמו שכתוב (דניאל ו') וכיון פתיחן ליה בעליתה, שממנו

לומדים חכמינו הקדושים (ברכות ל"א.) להתפלל בבית שיש בו חלונות, וכן מובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' ס' ט' וס' ק"ב) שחלון התיבה הוא ענין התפילה עיין שם, וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו, היינו שהוא מזדווג עם התפילה בתכלית הדביקות, ותפילותיו עושים פירות, וכענין שנאמר בתחילת הפרשה ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו, ולכן אז קרא אבימלך שהוא הבעל גאווה אל יצחק, והוצרך להודות לו על עוצם כוחו ושליטתו בתפילתו, ואיך שאין לו הכח הזה כלל, ולכן מיד מצינו את עוצם השפע שהגיע אל יצחק, וכמו שכתוב, ויזרע יצחק בארץ ההיא וגו' מאה שערים ויברכו ה' ויגדל האיש וילך הלוך וגדל, כי הכל הוצרכו להודות על עוצם הכח של יצחק אבינו, ואיך שדייקא אצלו מונח כח התפילה באמת.

והנה יצחק אבינו זכה להכניע את גאוותו של אבימלך מלך פלישתים, ולהגיע אל כל השפע הזה, על ידי שהיה בתכלית הענוה והביטול, מאז שפשט צאוורו על גבי המזבח להשחט על קדושת שמו יתברך, כי אז נעשה כמו אפר ממש, ונסתם עיניו מיזו דהאי עלמא לגמרי, וכמובא במדרש (בראשית רבה פרשה נ"ו ס' ז') שדמעות המלאכים נשרו לתוך עיניו ומזה כהו מאור עיניו, ומי שנסתם עיניו מחיזו דהאי עלמא, לא שייך אצלו גאווה, כי מי נמצא להתגאות עליהם, הלא אין נמצא רק הקדוש ברוך הוא בעצמו, ואין שייך מושג של גאווה כלל, ולכן זכה יצחק לשלימות התפילה, ותפלתו עשה פירות, עד שכל ההשפעות ירדו לעולם בזכותו, והשם יתברך יזכינו להתקרב אל צדיקים אמיתיים, ולקבל מהם עבודת התפילה בשלימות, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת תולדות ה'תשס"א

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה י"ב מבעל תפילה דף שכ"ט עיין שם.

ונשמע בעולם, שיש מדינה כזו, והיה הבעל-תפלה מתאנח על זה, והיה אומר: מי יודע עד היכן הם יכולים לילך ולתעות על ידי זה? ונמצאו אנשים מאנשיו של הבעל תפלה הנ"ל, ולא שאלו את דעתו כלל, והלכו לשם, אל המדינה הנ"ל, להחזירם למוטב, כי היה להם רחמנות גדול עליהם על שנתעו כל-כך בתאוות ממון, ובפרט שהבעל תפלה הנ"ל אמר שהם יכולים לילך ולתעות יותר ויותר כנ"ל, על בן הלכו אלו האנשים הנ"ל אל אותו המדינה הנ"ל, אולי יחזירו אותם למוטב.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביו"ל ממשיך לספר, ונשמע בעולם, שיש מדינה כזו, שעושה עיקר החשיבות והישות מן הכסף והעשירות, והיה הבעל-תפלה מתאנח על זה, והיה אומר: מי יודע עד היכן הם יכולים לילך ולתעות על ידי זה? כי מיד שאדם עושה ישות ומציאות מן הכסף והממון, ומודד ומעריך חשיבות כל אחד ואחד כפי הכסף והעשירות שלו, הוא בסכנה גדולה שלא יגיע אל כפירה ועבודה זרה גמורה חס ושלום, כי הרי עשה מציאות מדבר חוץ מאמתת מציאותו יתברך, וזה כבר בחינה של עבודה זרה, ואחד ממשיך לשני, שעושה מן הכסף אליל ממש רחמנא ליצלן, ועל זה היה הבעל תפילה מצטער מאד, והיה מתאנח על זה, כי הוא הצדיק האמת שנכלל לגמרי בו יתברך, ואצלו אין הכסף והזהב נחשב לכלום, כי כל רצונו הוא רק להכלל בו יתברך לגמרי, ואינו רוצה ואינו צריך שום דבר כלל, ומי שאינו רוצה כלום, ואינו צריך כלום, ואין לו כלום, מה יכולים לקחת ממנו? הרי כל כולו רק דבוק בו יתברך, ולכן הוא מרחם מאד על אנשי העולם, ורוצה לעזור להם בכל מה שיכול.

ונמצאו אנשים מאנשיו של הבעל תפלה הנ"ל, ולא שאלו את דעתו כלל, והלכו לשם, אל המדינה הנ"ל, להחזירם למוטב, כי היה להם רחמנות גדול עליהם על שנתעו כל-כך בתאוות ממון, ובפרט שהבעל תפלה הנ"ל אמר שהם יכולים לילך ולתעות יותר ויותר כנ"ל, על בן הלכו אלו האנשים הנ"ל אל אותו המדינה הנ"ל, אולי יחזירו אותם למוטב, והנה הטעות שלהם היתה מה שלא שאלו את דעת הבעל תפילה, והלכו מעצמם להחזירם למוטב, כי כשאדם הולך לקרב רחוקים, ולעסוק בתיקון נשמות, הוא מוכרח ללכת על כח וסמך הצדיק הגדול, שממנו נמשכים כל ההתחזקות שבעולם, כי הצדיק הגדול במעלה מאד שהוא הבעל תפילה, דן את כל אחד ואחד לכף זכות, ויודע את מקומו של כל אחד מה שגרם לו לחטוא, ולכן יכול להחזירו בתשובה שלימה, כי הוא רחמן אמיתי, בבחינת (ישעיה מ"ט) כי מרחמם ינהגם, ולכן רק הצדיק האמת יכול לעשות ראש

השנה, כי הוא יודע לדון את כל אחד ואחד לכף זכות ולזכותו בדין לפניו יתברך (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' א'), אבל אנשים שאינם זוכים להשגה זאת, אף על פי שהם מקורבים אל הצדיק אין להם לצאת ולעסוק בתיקונם של אחרים, כי הלוואי יצא ידי חובת עצמם, וכמבואר כל זה בדברי מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות הרשאה הלכה ה' אות ט"ו), שזהו סוד הלכות הרשאה, שאי אפשר לאחד לדון בשליחות של השני, לגבות את חובו ולטעון טענותיו, עד שיהיה לו כתב מפורש ממנו, שהוא ממנה אותו לבוא בכוחו, שזהו ענין תלמידי הצדיק האמת, שנמצא בידם ספרי רבם, והם בקיאים בהם מאד, והם בטלים ומבוטלים לרבם לגמרי, אז שייך לומר שיש להם הרשאה מרבם לצאת ולקרב אחרים ולהחזירם אל הקדושה, כי נכה וזכות רבם, יזכו גם כן לדון את כל הבריות לכף זכות ולהכניסם חזרה אל תוך גבולי הקדושה, אבל מי שחושב שהוא שליח וממונה מאת הצדיק האמת, מחמת שהוא קורא עצמו על שמו, והוא בא לבית מדרשו, אבל באמת אין בידו שום כתב והרשאה ממנו כלל, הרי הוא מטעה את עצמו וגם את אחרים, כי אין לו שום זכות ויפוי כח מהצדיק, ובמקום שיתקן עוד יקלקל הרבה חס ושלום, כי מי שאינו יודע איך להוכיח, הרי במקום להכניס ריח טוב באנשים שהוא מוכיחם, הוא מבאיש את ריחם, ומנתקם משורשם העליון חס ושלום (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ח'), ולכן זה היה הטעות של אנשי הבעל תפילה כאן שהלכו מדעת עצמם ולא שאלו דעת רבם כלל, ומחמת זה לא הצליחו לעורר את אנשי המדינה של עשירות בתשובה, ואף על פי שהיה להם רחמנות עליהם, אף על פי כן היו מקודם צריכין להתייעץ עם רבם הבעל תפילה ולקבל ממנו רשות והרשאה ואז היו בוודאי מצלחים בשליחותם, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים אל צדיקים אמיתיים באמת, ולקבל הם זכות והרשאה לקרב את כל העולם כולו אליו יתברך, עדי נזכה לראות בישועתן וגאולתן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת תולדות ה'תשס"א

בסעודה שלישית סעודת רעוא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ח המדבר השגת התכלית, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר על כמה נקודות שבתורה זו של רביז"ל), דע, כי לכל דבר יש תכלית, ולתכלית יש עוד תכלית אחר, גבוה מעל גבוה, למשל: תכלית בנין הבית, כדי שיהא לאדם מקום לנחת, ותכלית המנוחה, כדי שיוכל בכח הזה לעבוד את השם, ותכלית העבודה וכו', ותכלית של כל דבר הוא מחובר להמחשבה והשכל, יותר מהדבר שזה התכלית בא ממנו, וקרוב התכלית להמחשבה בקרוב יותר מהדבר, כי סוף מעשה במחשבה תחלה; נמצא שהסוף והתכלית הוא תחלה במחשבה וקרוב לה, ומהתכלית נשתלשל המעשה, למשל: כשעולה במחשבה לבנות לו בית, בודאי הבית אינו נבנה בבת-אחת, אלא צריך להכין עצים, ולסתת ולבנות כל עץ ועץ לפי צרכו, ואחר-כך נבנה ונשלם הבית, נמצא שלימות הבית, שהיא תכלית הבנין וסופו, היה במחשבה תחלה, נמצא שהתכלית הוא קרוב למחשבה ביותר מהתחלת המעשה.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מעורר אותנו בתורה זו לחשוב על התכלית הנצחי, שכל אחד ישים מוח מחשבתו על התכלית שבשבילו נברא, היינו לעבוד את הבורא יתברך שמו, וצריכין לקרב ידיעה זו למחשבות בני אדם, כי לא כל אחד זוכה לכוון עיני שכלו על התכלית, והוא עבודה גדולה להסתכל תמיד על התכלית, וכמו שאומר רביז"ל (לקושי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ד) שכך ראוי להיות מנהג יראי ה', תיכף בבוקר בהקיצו, קודם שיתחיל שום דבר, יזכור מיד בעלמא דאתי, עיין שם, ורביז"ל מזכיר כאן "ותכלית העבודה וכו'" כי גם להעבודה יש תכלית, כי תכלית הכל הוא שיזכה האדם לחזור ולהכלל בו יתברך לגמרי, ולא יהיה לו שום מציאות בפני עצמו כלל, רק יהיה כל כולו דבוק ואדוק בו יתברך, בלי שום מסך המבדיל כלל, וכל עבודתו יוכלל באין סוף ברוך הוא, ועל זאת התכלית נאמר (ישעיה ס"ד) עין לא ראתה וגו', רק הצדיקים באמת יכולים לתפוס במחשבתם תכלית זו, וכל אחד כפי התקרבותו אל הצדיק כן זוכה לקבל ממנו זאת התכלית, וכמבואר כאן בהמשך דברי רביז"ל.

וממשיך רביז"ל, ודע, שהתכלית של הבריאה הוא שעשוע עולם הבא, ואי אפשר לקרב זאת התכלית למחשבות בני-אדם, כי זאת התכלית עליו נאמר (ישעיהו ס"ד): "עין לא ראתה וכו'", אבל הצדיקים באמת, גם הם יכולים לתפוס במחשבתם תכלית עולם הבא, וכל אחד ואחד מישראל, לפי שרשו שיש לו בתוך נשמת הצדיק, כן מקבל ממנו גם כן זאת התכלית, כפי הפרת הכעס ברחמנות, היינו כשבא אדם לכלל בעם, לא יפעל בכעסו שום אכזריות, ואדרבא, ימתיק הכעס

ברחמנות, בבחינת: (חבקוק ג') "ברוגז רחם תזכור" וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה התכלית של הבריאה הוא שעשוע עולם הבא, היינו להשתעשע בשעשוע דמלכא, ולהתענג על נועם ה' בקיום התורה והמצוות, ושעשוע זה יכול האדם לזכות גם בעודינו חי בעולם הזה, כי פירושו של "עולם הבא", הוא עולם הבא לכאן למטה בזה העולם הגשמי, כמובא בכתבי האריז"ל (עיין חיים שער מ"ו פרק ה'), וזה משיגים כשזוכים לקיים את התורה והמצוות לשם שמים, היינו לקיים את רצון הבורא שציוה אותנו עליהם, אזי האדם מרגיש כל מיני נועם וזיוו ותענוג בעת עשייתם, וכמעט שלא יתבטל מן המציאות מרוב אור ותענוג שהוא מרגיש בהם, למשל מצות שבת, הרי היא מעין עולם הבא ממש, וכשאדם זוכה לטעום טעם השבת, הרי הוא נמצא בגן עדן ממש, ואינו צריך שום שכר על השבת, כי שכר מצוה מצוה, היינו כל עיקר השכר שלו, מה שזוכה לקיים את המצוה בעצמה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ה'), בבחינת (דברים כ"ד) ביומו תתן שכרו, שכבר יש לו שכרו בו ביום, בעת קיום המצוות, שזהו גם ב'י'ומו ת'תן ש'כרו ראשי תיבות ש'ב'ת', כי בשבת זוכין למדריגה זו ביותר, להרגיש שעשוע עולם הבא בעולם הזה ממש על ידי קדושת השבת, וכן בכל מצוה ומצוה, כגון הנחת תפילין, מי שזוכה לקיים המצוה בשמחה ובחיות כראוי, הרי מרגיש כל מיני נועם ומתיקות בהנחת תפילין, והוא שש ושמה שהולך עם כתר המלך, וזה מדביק אותו בו יתברך ממש, וכן בלימוד התורה, כשאדם מרגיש טעם בלימוד, אינו צריך שום דבר רק הלימוד בעצמו, ובפרט כשזוכה לטייל בכל חלקי התורה, מקרא משנה גמרא מדרש ברייתות ותוספתות הלכה ואגדה, עוצם הנועם והמתיקות הזה אי אפשר לתאר כלל, וזהו תכלית הבריאה שהוא שעשוע עולם הבא, אשרי מי שזוכה להגיע אליה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהתענוג והשעשוע של התורה והמצוות הם גם תענוג גשמי למי שזוכה להרגיש אותם, כי האדם מתענג בנועם כזו עד שגם בגשמיות כל גופו מתענג על נועם זיו השכינה, וסיפר מוהרא"ש נ"י, שפעם אמר הרה"ק מצאנז-קלויזנברג ז"ל אל איזה יהודי שיצא מן הדת רחמנא ליצלן, והיה מתפאר לפניו שיש לו טוב בזה העולם, ואמר לו הרה"ק הנ"ל, הנה ברוחניות אולי יש לך יותר ממני, כי הרי יש קונה עולמו בשעה אחת, ועל ידי הרהור תשובה אמיתית אתה יכול לעלות למעלה ממני עד אין סוף, אבל בגשמיות בוודאי יש לי אלפים ורבעות יותר ממך, כי יש לי שבת ופסח וסוכות וכו', שפשוט בגשמיות מרגישים בהם כמו העשיר והמלך

הכי גדול, ובפרט כזוכה לשבת סביב שולחנו עם משפחתו ובני ביתו, אין עשירות יותר גדול מזה, ומן הטוב הזה אתה חסר וריק לגמרי, אם כן מה כבר יש לך...

והנה רביז"ל מגלה לנו כאן, שהצדיקים זוכים לתפוס במחשבתם תכלית עולם הבא, וכן כל אחד מישראל כפי שרשו שיש לו בתוך נשמת הצדיק, כן מקבל ממנו זאת התכלית, אבל זה רק כפי הפרת הכעס ברחמנות, היינו כשבא לכלל כעס לא יפעול בכעסו שום אכזריות, רק אדרבה ימתיק הכעס ברחמנות, כי פגם ועוון הכעס חמור מאד, עד שאמרו חכמינו הקדושים (זוהר קרח קע"ט). כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, וכן אמרו (גדרים כ"ב:): כל הכועס אפילו השכינה אינה חשוכה כנגדו, כי כשבא לכלל כעס, ונותן את הכעס להתגבר עליו, ואובד את עשתונותיו, הרי באותו שעה מנתק את נפשו משרשה רחמנא ליצלן, כי אלמלא היה מכיר שהקדוש ברוך הוא נמצא עמו אתו ואצלו, והוא יתברך מנהיג כל פרט ופרט בהשגחה נוראה ונפלאה, לא היה שייך אצלו כעס, כי מה יש לו לכעוס, הלא רצונו יתברך גנוז בתוך המקרה הזה, אבל מיד שאדם בא לכלל כעס בא לכלל טעות, ודוחה את השכינה מעליו רחמנא ליצלן, ולכן אמרו (שבת ק"ה:): המפזר את מעותיו, והמקרע בגדיו, והמשבר את כליו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, כי הוא מאבד קדושת נשמתו לגמרי, ולכן מובא בזוהר הקדוש (תצוה קפ"ב). שעל הכעסן נאמר (איוב י"ח) טורף נפשו באפו, ומבואר בכתבי הארז"ל (שער רוח הקודש – תיקון הכעס), שבפגם כל חטא ועוון האדם עושה כתם על נשמתו, ועל ידי תשובה ומעשים טובים מכבסים את הכתם ומטהרים אותה, אבל בפגם הכעס האדם טורף נפשו לגמרי רחמנא ליצלן, בבחינת טורף נפשו באפו, ואין מה לכבס עוד, וצריכין לזה טבילה במקוה עם שמות ובייחודים להחזיר את נפשו עיין שם, נמצא שפגם הכעס חמור מאד, ומיד שאדם בא לכעס כבר אי אפשר לו להשיג אור התכלית, כי התכלית ניתן להשיג רק למי שמשבר את חומריותו וישותו, ומכניס בעצמו אור האין סוף ברוך הוא, אבל על ידי הכעס הרי מסלק מעל עצמו אור השכינה, וממילא דוחה מעל עצמו השגת התכלית, כי הא בהא תליא.

והנה בענין הכעס, בוודאי אי אפשר לאדם להיות בבחינת מת לגמרי, שלא ירגיש שום דבר כלל, וכמובא בדברי הרמב"ם מפורש (הלכות דעות פרק א הלכה ד') כיצד דרך הממוצע? לא יהא בעל חימה נוח לכעוס, ולא כמת שאינו מרגיש, אלא בינוני, לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו, כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת, עיין שם, והנהגה זאת ראו אצל צדיקים ואנשי מעשה, שהיו כועסים לפעמים כדי להטיל אימה דקדושה, או להמתיק איזה דין השורה על האדם, וזהו עומק דברי רביז"ל כאן, שהשגת התכלית הוא כפי הפרת הכעס ברחמנות, היינו כשבא לכלל

כעס לא יפעול בכעסו שום אכזריות, אדרבה ימתיק את הכעס ברחמנות, כי לא ימלט שלא יבא האדם לפעמים להתעוררות של איזה כעס, אבל העיקר שימתיק את הכעס ברחמנות, ולא יאבד עשתונותו חס ושלום על ידי הכעס, רק ימתיק את הרוגז ואת הגבורות ברחמנות, בבחינת (חבקוק ג') ברוגז רחם תזכור, ועל ידי זה יתעוררו גם משמים עליו ברחמים אמיתיים, ויהיו נפתחים לפניו שערי השמים, ויזכה להשיג את התכלית הנרצה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את ברכת יצחק אבינו, שרצה מקודם לברך את עשו, ואחר כך בא יעקב ולקח את הברכות, וכל המפרשים שואלים איך יתכן שיצחק אבינו ירצה לברך את עשו, בשעה שבוודאי ידע את עוצם תמימותו של יעקב, שהוא (בראשית כ"ה) איש תם יושב אהלים ועוסק בתורה, ועשו הוא איש יודע ציד איש שדה, מלא כעס ורציחה, ואם כן למה יגיע לו הברכות? והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה מדת הכעס והאכזריות של עשו הרשע, ירד והשתלשל ממדת הגבורה של יצחק אבינו, שהוא הקים ותיקן מדת הגבורה בקדושה בתכלית השלימות, כי פשט את צווארו על גבי המזבח להישחט על קדושת שמו יתברך, ועבד את השם יתברך כל ימיו במסירת נפש, שזהו תיקון מדת הגבורה, אבל כשירד והשתלשל המדה הזאת אצל עשו, נעשה גבורה דסטרא אחרא, שהוא כעס ואכזריות ורציחה, והנה יצחק אבינו ידע היטיב את הכעס והגבורה של עשו, רק רצה להמתיק אותו בבחינת ברוגז רחם תזכור הנ"ל, ולכן רצה לברך אותו עם ברכות עולם הזה, להראות לו איך שגם בתוקף הכעס יכולים להתגבר על יצרו ולהפר כעסו ברחמנות, כי בראותו יצחק אביו, המעוטר במדת הגבורה, מתגבר על כעסו עליו, ומברך אותו עם הברכות של עולם הזה, גם הוא ילמד ממנו להתגבר על כעסו ורציחתו, ולהפר אותם ברחמנות, אבל רבקה הבינה אחרת, שעשו כל כך משתרש במדת הכעס והרציחה, עד שלא יועיל לו להמתיקו ברחמנות, ומגיע הברכות אל יעקב שהוא מעוטר במדת התפארת, שהוא ממוזג בין חסד וגבורה, ויודע איך להמתיק את הכעס ברחמנות, שלא יפעול שום אכזריות ברוגזו, והקדוש ברוך הוא הסכים עמה, ועל ידי זה זכה לקבל את הברכות, והשם יתברך יזכינו להגיע אל תיקון המדות באמת, ונזכה להפר הכעס שלנו ברחמנות, עד שיהיה נמשך עלינו רחמי שמים מרובים, ונראה בישועתן וגאולתן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

